VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

HE sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisista voittoveroista

JARI SALOKOSKI, HALLITUSNEUVOS
JUSSI KIVILUOTO, FINANSSIASIANTUNTIJA
TALOUSVALIOKUNTA
26.1.2022

Tausta

- Esityksen taustalla on EU:n asetus korkeita energiahintoja koskevista hätätoimista (EU 2022/1854).
- EU-asetus sisältää kaksi veroluonteista toimenpidettä:

  a) Yläraja tiettyjen sähköntuotantomuotojen tuottajien saamille markkinatuloille (tuottokatto).

  b) Eräisiin öljy- ja kaasuyhtiöihin sovellettava solidaarisuusmaksu.
- Tarkoitus on kerätä varoja, jotta voidaan vähentää korkeista hinnoista kansantaloudelle aiheutuvia haittoja antamalla tukea kansalaisille. Suomi on jo toteuttanut toimenpiteitä (arvonlisäveron alennus, sähkövähennys- ja tuki) ja valmisteilla on uusia toimenpiteitä.
- Syksyn 2022 budjettiriihessä kirjaus sähköntuottajien windfall-veron valmistelusta.

Tausta

- Asetuksen tuottokatto todettu haasteelliseksi.
  - Tuottokatto olisi vaikeasti toteutettava ja hallinnollisesti raskas suhteessa toimen lyhyeen (7 kuukautta) täytäntöönpano- ja voimassaoloaikaan.
  - Tuottokatto koskisi vain osaa tuotantomuodoista eikä huomioi eroja tuotantomuotojen kustannustasoissa.
  - Toteutukseen liittyy riski kielteisistä vaikutuksista sähkömarkkinoihin (sähkön tarjonnan vähentyminen, sähköpulan riski).
  - Riski tuottokaton kiertämisestä suuri.
- Ehdotus: tuottokatto pannaan kansallisesti täytäntöön sähköalan tilapäisellä voittoverolla.
  - Perustuu voittoon. Ei tee eroa sähkön tuotantomuotojen välillä ja ottaa huomioon erot kustannuksissa.

Sähköalan tilapäinen voittovero - soveltamisala

- Kertaluonteinen lisävero, jota sovelletaan verovuodelta 2023.
  - Sovelletaan verovuodelta 2024, jos vuonna 2023 ei pääty tilikautta tai jos verovelvollinen on ryhtynyt toimenpiteisiin verovuoden 2023 keston lyhentämiseksi.
- Verovelvollisuus:
  - Yritykset, jotka harjoittavat sähkön tuotantoa tai sähkön myyntiä (= sähköliiketoiminta).
  - Verovelvollisuuden ulkopuolelle vähäinen sähköliiketoiminta – liikevaihto alle 500 000 euroa ja alle 10 % liikevaihdosta.
  - Sähkön vähittäismyyntiä harjoittava yritys ei verovelvollinen, jos se ei kuulu sähköntuotantokonserniin tai konserniin, jolla on osuuksia sähköntuotantoyhtiöissä.

Sähköalan tilapäinen voittovero – veron perusteet

- Veron perusteena sähköliiketoiminnalle laskettava voitto.
- Konsernin sisäinen tuloksentasaus mahdollista tietyin edellytyksin.
  - Tuloksesta saa vähentää toisen veron soveltamisalaan kuuluvan konserniyrityksen sähköliiketoiminnan tappion.
  - Tulos ei veronalaista siltä osin kuin tuotettu/myyty sähkö kulutetaan konsernin sisällä.
- Voitosta veronalaista määrä, joka ylittää 10 %:n tuoton sähköliiketoimintaan sitoutuneelle omalle pääomalle.
  - Korot kokonaan vähennyskelpoisia, jolloin myös vieraan pääoman kustannus tulee huomioiduksi.
- Veron suuruus 30 prosenttia. Maksetaan normaalin tuloveron lisäksi.

Sähköalan tilapäinen voittovero – keskeiset vaikutukset

- Verokertymän arviointi hyvin epävarmaa mm. sähkön hintakehityksen epävarmuuden vuoksi.
  - Esityksessä verotuloarvio 0,5-1,3 miljardia euroa vuoden 2023 sähkön keskihinnan ollessa pörssissä 100-200 €/MWh (10-20 snt/kWh) ja sähköstä olisi suojattu 65 % hintaan 40 €/MWh.
  - Pohjoismaisten sähkömarkkinoiden futuurihinta vuodelle 2023 on noin puolittunut joulukuun puolivälin 150 €/MWh tasolta → Viimeaikaisilla futuurihinnoilla verotuottoarvio n. 0,3-0,4 miljardia.
- Ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia uusiin investointeihin.
  - Kertaluonteinen ja vain yhtä vuotta koskeva vero.
  - 10 %:n tuotot omalle pääomalle verovapaata ja vieraan pääoman kustannus eli korot vähennyskelpoisia.
- Ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta sähkön tarjontaan eikä sähkön hintaan.

Sähköalan tilapäinen voittovero – Suhde EU-asetukseen

- EU-asetuksen tuottokattoa koskevat säännökset ovat yleisluonteisia. Lisäksi ne sisältävät jäsenvaltioille valinnaisia toimia ja jättävät monin osin jäsenvaltioille liikkumavaraa.
  - EU-asetusta ei voida soveltaa kansalaisia tai yrityksiä velvoittavasti ilman täsmällistä voimaanpanoa.
- Arvioitu, että voittovero täyttää EU-asetuksella kansalliselle toimenpiteelle asetetut vaatimukset ja on vaikutuksiltaan tuottokattoa vastaava.
  - Voittoveron tarkoituksena on kerätä riittävällä varmuudella vähintään sama tuotto jokaiselta sähköntuottajalta, jonka tuottokatto keräisi.
- Arvioitu, että sähköliiketoiminnan voittovero on linjassa EU-asetuksen tavoitteiden kanssa ja se on toimenpiteenä vähemmän markkinan toimintaa vääristävä kuin tuottokatto.

EU-asetuksen implementointi muissa jäsenvaltioissa

- Tällä hetkellä on tietoa 16 EU-valtiosta ja Norjasta
- Täytäntöönpano vaihtelee valtioittain hyvin paljon
  - Voimassaoloaika 4 kk- 24 kk
    - Voimassaoloajan alku 1.8.2022 – 1.3.2023
    - Voimassaoloajan loppu 30.6.2023 – 31.12.2024
  - Tuottokaton määrässä 70 – 240 euroa/MWh
  - Soveltamisalassa: eri tuotantomuodot
  - Jo käytössä olevat verot, esim. Espanjan kansallinen windfall-vero

Fossiilisten polttoaineiden alan väliaikainen voittovero

- Kertaluonteinen lisävero eräille öljy- ja kaasualan yrityksille verovuodelta 2023.
- Panee kansallisesti täytäntöön EU-asetuksen solidaarisuusmaksun.
- Verovelvollisia yritykset, joiden liikevaihdosta yli 75 prosenttia muodostuu raakaöljyn tai maakaasun tuotannosta, jalostettujen öljytuotteiden valmistuksesta raakaöljystä ja kivihiilituotteiden valmistuksesta.
- Veropohjana verovuoden 2023 EVL-tulos, joka yli 120 % vuosien 2018-2021 EVL-tulosten keskiarvosta.
- Verokanta 33 %.
- Ei tunnistettu yrityksiä, jotka täyttäisivät varmuudella soveltamisedellytykset. Verotuotot arvioidaan vähäisiksi.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

JARI.SALOKOSKI@GOV.FI
JUSSI.KIVILUOTO@GOV.FI